प्रमाणपत्र

प्रमाणित करण्यात येते की, श्री. सुधीर मच्छिंद्र माने यांनी " भीमराव वाघचौरे यांच्या " रानभूलगी " व " पाणभवी " या कादंबऱ्यांचा अभ्यास " या विषयावरील प्रबंधिकेचे संशोधनकार्य समाधानकारकरित्या पूर्ण केले आहे.

श्री. सुधीर माने यांनी माझ्या मार्गदर्शनाखाली स्वतंत्ररित्या ही प्रबंधिका लिहिली असून ती इतर कोणत्याही विद्यापीठातील कोणत्याही अन्य परीक्षेसाठी सादर केलेली नाही.

सदरची प्रबंधिका शिवाजी विद्यापीठाच्या एम्. फिल. (मराठी) पदवी परीक्षेसाठी सादर करण्यास माझी अनुमती आहे.

सदरची प्रबंधिका " आधुनिक मराठी साहित्य " या अभ्यासक्षेत्रात समाविष्ट होते.

कोल्हापूर

दिनांक :

विश्वनाथ शिंदे 30/5/90

डॉ. विश्वनाथ शिंदे

मार्गदर्शक

प्रतिज्ञापत्र

" भीमराव वाघचौरे यांच्या " रानकळी " व " पाणकळी " या कादंबऱ्यांचा अभ्यास " या विषयावरील सदरची प्रबंधिका मी शिवाजी विद्यापीठाच्या एम्. फिल.(मराठी) पदवी परीक्षेसाठी लिहिली आहे. ही प्रबंधिका अथवा तिचा कोणताही भाग मी अन्यत्र कोठेही, कोणत्याही परीक्षेसाठी सादर केलेला नाही.

कोल्हापूर
दिनांक :

30/6/97
श्री. सुधीर माने

ऋण निर्देश

शिवाजी विद्यापीठाला सादर करण्यासाठी प्रस्तुत प्रबंधिकेचा अभ्यास करताना मला ज्यांचे सहकार्य मिळाले. त्यांचा ऋणनिर्देश करणे मी आद्यकर्तव्य समजतो.

ही प्रबंधिका मी पूर्ण करू शकलो याचे सगळे श्रेय शिवाजी विद्यापीठातील मराठी विभागाचे प्रमुख, आदरणीय गुरुवर्य डॉ. विश्वनाथ शिंदे यांनाच द्यावे लागेल. त्यांनी माझ्यावरील स्नेहामुळे वैयक्तिक मार्गदर्शन करण्यापासून ते ग्रंथसंपदा देण्यापर्यंत सहकार्य केले. त्यांनी वाङ्‌मयविषयक जाणिव घडविण्यापासून ते माझ्या जीवनात मार्गदर्शन करण्यापर्यंत खूपच सहकार्य केले. वाङ्मयविषयक भूमिका अधिक गंभीरपणे घेण्याची शिस्त त्यांनी माझ्यामध्ये रुजवली. प्रबंधिकेच्या कामासाठी वेळी-अवेळी त्यांच्या घरी जाऊन त्यांना त्रास दिला. तरी पण नेहमीच आनंदाने त्यांनी मला मार्गदर्शन केले आणि म्हणूनच ही प्रबंधिका मी पूर्ण करू शकलो. त्यांच्या ऋणातून मुक्त होणे शक्य नाही. त्यामुळे जन्मभर त्यांच्या ऋणात राहण्यातच मला आनंद वाटेल. सौ. उज्ज्वला वि. शिंदे मॅडम यांनीपण मायेचा खूप आधार दिला मी त्यांचा अत्यंत ऋणी आहे.

मराठी विभागातील डॉ. रवींद्र ठाकूर, के. प्रभाकर पाटील महेंद्र कदम, यांच्याशी वेळोवेळी केलेली चर्चा उपयुक्त ठरली.

कोल्हापूरपासून खूप दूर असून सुद्धा मला शिकण्यासाठी सतत प्रेरणा देणारे ती. आबा व सौ. बाई यांच्यामुळेच मी हे प्रबंधिकेचे स्वप्न साकार करू शकलो. माझे बंधु चि. अभिमान व चि. धैर्यशील

माने तसेच श्री॰सदाशिवराव जगताप व त्यांचे सर्व कुटुंबीय व आजी यांनी मला कायमचेच ऋणात बांधून ठेवले आहे॰

कोल्हापूरच्या वास्तव्यात घराची आठवण कधीही येऊ दिली नाही असे श्री॰ प्रमोद पोटे व सौ॰ रत्नमाला पोटे यांचाही मी ऋणी आहे॰

कला व वाणिज्य महाविद्यालय चोसाळ्याचे प्राचार्य चंद्रसेन आवारे व तेथील सर्व सहका-यांचे मला सतत सहकार्य मिळाले॰त्यांचेही मी ऋण व्यक्त करतो॰

माझ्या मित्रमंडळीतील कु॰जयश्री कुलकर्णी, कु॰ कल्पना सावंत श्री वसिम बेन्निशिरूर, सचिन कुर्लेकर यांनी खूप प्रेम दिले व सतत माझ्या कामाचा पाठपुरावा केला, त्यांचा पण मी ऋणी आहे॰

भीमराव वाघचौरे यांची भेट घेण्यासाठी वैजापूर पर्यंतच्या प्रवासात माझा मित्र रणवीर शिंदे याचे पण मला सहकार्य मिळाले॰ तसेच विद्यापीठातील सुहृदय मित्र अनिरुद्ध जोशी याने बहुमोल मदत केली॰

श्री॰ जितेंद्र साळुंखे,गिरीश विश्वेकर, अरुण चौधरी, कु॰ मनिषा सुर्वे, सौ॰ विद्यादेवी मोहिते, सौ॰ कुंभेकर, बाळासाहेब पराडे, अविराज शिंदे, श्रीकांत कुंभोजे, शशिभूषण देशपांडे, प्रा॰ अशोक पाटील, व यु॰ पी॰ एस॰ सी॰कट्टयावरील सर्व मित्रमंडळीचे मला सहकार्य मिळाले॰ मी त्यांचा अत्यंत ऋणी आहे॰

तसेच श्री॰ कदम यांनी अतिशय कमी वेळात टंकलेखन करून दिले त्याबद्दल त्यांचा ही मी ऋणी आहे॰शिवाजी विद्यापीठातील बॅ॰ बाळासाहेब खर्डेकर ग्रंथालय, वारणेतील क॰मा॰महाविद्यालयाचे ग्रंथालय यांचापण मी ऋणी आहे॰

सुधीर मच्छिंद्र माने

अनुक्रमणिका

पृष्ठ क्रमांक

प्रकरण पहिले :

मराठी कादंबरी आणि मराठवाड्यातील कादंबरीलेखन — १ ते ४३

प्रकरण दुसरे :

" रानखळगी " आणि " पाणधळी " कादंब-यातील जीवनचित्रण — ४४ ते ८८

प्रकरण तिसरे :

" रानखळगी " आणि " पाणधळी " वाङ्मयीन गुणवत्ता — ८९ ते १३६

प्रकरण चौथे :

भीमराव वाघचौरे यांच्या कादंब-याची भाषा आणि निवेदनशैली — १३७ ते १६३

प्रकरण पाचवे :

उपसंहार — १६४ ते १७३

संदर्भसूची — १७४ ते १८०